

Συγκρουσιακά Θέματα Ιστορίας μέσα από το Διαδίκτυο: Μια Ομαδοσυνεργατική Προσέγγιση

Παναγιώτα Κόττα

Τμήμα Ιστορίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
h13kott@ionio.gr

Περίληψη

Το θέμα του άρθρου σχετίζεται με δύο βασικούς τομείς της εκπαίδευσης. Αρχικά τη διδασκαλία συγκρουσιακών θεμάτων της Ιστορίας με ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, και δεύτερον το συνδυασμό της διδασκαλίας με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, και ειδικότερα τη χρήση του Διαδικτύου από τους μαθητές. Στο κομμάτι της διδασκαλίας θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος «project», όπου οι μαθητές/ φοιτητές/ σπουδαστές χωρίζονται σε ομάδες, οι οποίες καλούνται να ερευνήσουν πηγές από το Διαδίκτυο που θα υποστηρίξουν το δικό τους επιχειρήμα αντίστοιχα (κρυφό σχολειό: μύθος ή πραγματικότητα), σε συνδυασμό με την αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών που είναι απαραίτητες για την τεκμηρίωση της υπόθεσης εργασίας που έχει κάνει η κάθε ομάδα.

Λέξεις κλειδιά: ομαδοσυνεργατική μάθηση, νέες τεχνολογίες, συγκρουσιακά ζητήματα.

1. Εισαγωγή

Η διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας τόσο στην πρωτοβάθμια, όσο και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελούσε πάντα σημείο συζήτησης για τους φιλόλογους. Ο λόγος έγκειται στο γεγονός ότι το μάθημα της Ιστορίας δεν θεωρείται ένα από τα κύρια φιλολογικά μαθήματα συγκριτικά με τα αρχαία ελληνικά ή την έκθεση. Όπως αναφέρεται στο (Τζάμου, 2007), το μάθημα της Ιστορίας, σε Γυμνάσιο και Λύκειο, έχει απαξιωθεί με αποτέλεσμα να διδάσκεται όχι από τους φιλόλογους αλλά από συναδέλφους των ξένων φιλολογιών. Μάλιστα, στο ίδιο άρθρο επισημαίνεται η αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στο μάθημα Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία της Γ' Λυκείου, όπου η εξέταση έπαψε να είναι υποχρεωτική σε πανελλαδικό επίπεδο, με αποτέλεσμα μόλις το 3% των μαθητών να μελετά Ιστορία στην Γ' Λυκείου.

Εφόσον γίνεται λόγος για το μάθημα της Ιστορίας και την αξιοποίησή του στην εκπαίδευση, αξίζει να αναφερθούν οι σκοποί του μαθήματος. Βασικοί στόχοι του μαθήματος της Ιστορίας είναι «η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης» (Τζάμου, 2007), «η μετάδοση κοινών γνώσεων όσον αφορά το παρελθόν του έθνους και της ανθρωπότητας» (Αγγελάκος, 2010), ενώ ως πιο ειδικοί στόχοι αναφέρονται «η διαμόρφωση, μέσα από τη μελέτη των επιμέρους πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, ανοχής και σε-

βασμού ως προς το διαφορετικό», «η οικοδόμηση, μέσα από τη μελέτη του δικού τους πολιτισμού, την εθνική και πολιτιστική τους ταυτότητα», «η συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας για την επιλογή και κριτική αξιολόγησης των πηγών της ιστορικής γνώσης» κ.α.

Το θέμα που παρουσιάζεται στο άρθρο ωστόσο, δεν αφορά τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας γενικότερα, αλλά τη διδασκαλία των συγκρουσιακών θεμάτων της Ιστορίας ειδικότερα. Με τον όρο «συγκρουσιακά» εννοούμε «τα θέματα για τα οποία δεν υπάρχει καθιερωμένη ή καθολικά αποδεκτή άποψη. Τέτοια θέματα είναι εκείνα τα οποία συνήθως διαιρούν την κοινωνία και για τα οποία σημαντικές ομάδες υποστηρίζουν αντιτιθέμενες εξηγήσεις και λύσεις» (Crick, 1998) όπως επίσης «συγκρουσιακά είναι εκείνα τα θέματα για τα οποία η κοινωνία μας είναι σαφώς διαιρεμένη και σημαντικές ομάδες μέσα σ' αυτήν υποστηρίζουν διαφορετικές ερμηνείες ή λύσεις, βασισμένες σε διαφορετικές αξίες» (Stradling, Noctor, & Baines, 1984). Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η ύπαρξη ή μη του κρυφού σχολείου κατά την περίοδο όπου ο ελλαδικός χώρος ήταν τμήμα της οθωμανικής αυτοκρατορίας, το μέγεθος του Ολοκαυτώματος, γεγονότα του Ψυχρού Πολέμου και άλλα.

Η πρόταση του άρθρου αφορά τη προσέγγιση της διδασκαλίας ενός συγκρουσιακού θέματος με τη χρήση του Διαδικτύου από τους μαθητές. Πιο συγκεκριμένα, το Διαδίκτυο μπορεί να αναδείξει τις δύο αντικρουόμενες τάσεις πάνω στο θέμα, ώστε να μπορεί να εξαχθεί συμπέρασμα και όχι κάποια άποψη, η οποία στην επιστημονική έρευνα δεν έχει κανένα χώρο. Και αν κάποτε οι πηγές για κάθε πλευρά του θέματος ήταν περιορισμένες και πολλές φορές προσανατολισμένες με προπαγανδιστικό και πολιτικό χρωματισμό, η πολυφωνία και η ελευθερία λόγου που χαρακτηρίζουν το Διαδίκτυο αντιστρέφουν την παραπάνω κατάσταση, προσφέροντας μια τεράστια δεξαμενή γνώσης, κάποιες φορές τεκμηριωμένη και άλλες όχι.

Στο κομμάτι της διδασκαλίας θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος «project», όπου οι μαθητές/ φοιτητές/ σπουδαστές χωρίζονται σε ομάδες, οι οποίες καλούνται να ερευνήσουν πηγές που θα υποστηρίξουν το δικό τους επιχείρημα αντίστοιχα (κρυφό σχολείο: μύθος ή πραγματικότητα) σε συνδυασμό με την αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών που είναι απαραίτητες για την τεκμηρίωση της υπόθεσης εργασίας που έχει κάνει η κάθε ομάδα (ομαδοσυνεργατική προσέγγιση).

Η μέθοδος project είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία οδηγεί στη μάθηση μέσω μιας συγκεκριμένης ακολουθίας ενεργειών και βιωμάτων, όπως αναφέρει (Τζίφας, 2007). Ένα από τα πλεονεκτήματα αυτής της μεθόδου έγκειται στο γεγονός ότι οι μαθητές παίρνουν πρωτοβουλίες ως προς το τί θα ερευνήσουν, με ποιόν τρόπο και ποιά μέσα. Με τη μέθοδο αυτή ενθαρρύνεται η δημιουργικότητα, η κριτική ικανότητα αλλά και η ομαδικότητα, εφόσον τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες. Ένα από τα κυριότερα μειονεκτήματα της μεθόδου project είναι η ίδια η εφαρμογή της, καθώς απαιτεί αρκετό χρόνο και προεργασία από την πλευρά των εκπαιδευτικών, οι

οποίοι δεν λαμβάνουν την κατάλληλη επιμόρφωση για την αξιοποίηση της μεθόδου (Τζίφας, 2007) (Αγγελάκος, 2010).

Η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση ή μάθηση είναι «η εργασία σε μικρές ομάδες, με κοινό στόχο, η οποία επιτρέπει τη μεγιστοποίηση της μάθησης για όλους» (Αγγελάκος, 2010). Η ομαδοσυνεργατική μάθηση συμβάλει στη συμμετοχή των μαθητών στη διδασκαλία, προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών, γεγονός που τους καθιστά υπεύθυνους και ικανούς να συνεργάζονται με άλλα άτομα παράγοντας έργο. Το τελευταίο στοιχείο είναι χρήσιμο όχι μόνο για το χώρο διδασκαλίας, όσο για την μετέπειτα πορεία του κάθε μαθητή.

2. Σχετική Βιβλιογραφία

Η πιο σχετική βιβλιογραφία με το παρόν άρθρο παρουσιάζει πολλές και αξιόλογες δουλειές, τόσο σε ελληνικό επίπεδο όσο και διεθνές. Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσουν οι πιο σημαντικές εξ αυτών, με βασικό γνώμονα και το επίπεδο συσχέτισης με τα θέματα που διαπραγματεύεται η εργασία αυτή. Σκοπός είναι να δοθεί στον αναγνώστη το πλαίσιο γύρω από το οποίο κινείται η διεθνής ακαδημαϊκή κοινότητα και να δοθούν οι κατάλληλες αναφορές για πιθανή περαιτέρω διερεύνηση του θέματος της διδασκαλίας ιστορικών θεμάτων που προκαλούν συγκρούσεις και διαφωνίες, υπό το πρίσμα και την επικουρία τεχνολογικών μέσων, όπως το Διαδίκτυο και ο υπολογιστής.

Κάποιοι σημαντικοί ορισμοί και περιγραφές με τις ανάλογες αναφορές έχουν ήδη δοθεί στο προηγούμενο εισαγωγικό μέρος του άρθρου. Στο παρόν κεφάλαιο δίνεται ένα ευρύτερο πλαίσιο έρευνας, με έμφαση στα πιο σχετικά με το θέμα της παρούσας μελέτης, έργα. Τονίζεται σε κάθε αναφορά η συσχέτιση με τη δουλειά μας και παρέχεται στον αναγνώστη η δυνατότητα για περαιτέρω διερεύνηση στοιχείων και ζητημάτων που πιθανώς τον ενδιαφέρουν σε περίπτωση που ασχοληθεί με παρόμοιο θέμα.

Στο (Crick, 1998) παρέχεται ένας χάρτης για το πώς πρέπει να προσεγγίζεται η διδασκαλία θεμάτων που προκαλούσαν και συνεχίζουν να προκαλούν συγκρούσεις και διαφωνίες. Σε αυτό προτείνεται μία σειρά από οδηγίες και συμβουλές, καθώς και ένας συνοπτικός ορισμός του τι καλείται συγκρουσιακό ζήτημα.

Στο (Τζάμου, 2007) παρουσιάζεται η διδασκαλία της Ιστορίας στο ελληνικό και στο γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα μέσω παράθεσης διδακτικών εγχειριδίων και των αναλυτικών προγραμμάτων που ακολουθούνται σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον, στο ίδιο άρθρο γίνεται μία προσπάθεια για μια σύγκριση των δύο αυτών προσεγγίσεων.

Ένας σύντομος αλλά περιεκτικός ορισμός για την μέθοδο “project” στην εκπαιδευτική διαδικασία παρέχεται στο (Τζίφας, 2007) ενώ για παιδαγωγικούς ορισμούς όπως για παράδειγμα της ομαδοσυνεργατικής μάθησης μπορεί ο αναγνώστης να ανατρέξει στο (Αγγελάκος, 2010).

Η πολύπλευρη πλευρά που μπορεί να έχει η ερμηνεία και η περιγραφή σε πολλές περιπτώσεις ενός ιστορικού γεγονότος σε συνδυασμό με τη διδακτική μέθοδο που θα προτεινόταν να ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός είναι τα βασικότερα σημεία (Stradling, 2003).

Πέρα από την Ιστορία, ένας άλλος εκπαιδευτικός κλάδος που περιέχει πληθώρα συγκρουσιακών θεμάτων στην μαθησιακή διαδικασία, είναι το μάθημα των Θρησκευτικών και η διδασκαλία θεμάτων πίστης. Μία πολύ αξιόλογη δουλειά σχετική με την παραπάνω παρατήρηση μπορεί να βρει κανείς στο (Dimmock & Hadfield, 2008) όπου συναντώνται διάφορα ζητήματα ιστορικο-θρησκευτικού περιεχομένου κατά τα έτη 1400-1660. Η σχέση Ιστορία-θρησκευτών και οι όποιες συγκρούσεις υφίστανται στο πλαίσιο αυτής της συνύπαρξης των δύο κλάδων, μελετάται στο (Wolffe, 2004).

Χρήσιμες πληροφορίες μπορεί να αντλήσει ο αναγνώστης και από το (Meselidis, 2010). Σε αυτή την εργασία περιγράφονται οι πολεμικές με τις οποίες αντιμετωπίζονται κάθε φορά οι προτάσεις για νέα σχολικά βιβλία Ιστορίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα το Δημοτικό. Σε τούτη την εργασία, μάλιστα, δηλώνεται και το ζήτημα του κρυφού σχολείου και το πώς αυτό προκαλεί συγκρούσεις και διαμαρτυρίες σε πολλές περιπτώσεις, με διάφορες κοινωνικές ή/και πολιτικές ομάδες που έχουν διαφορετική άποψη.

Στο (Meselidis, 2010) παρουσιάζεται σε μορφή χρονολογίου η παρουσίαση και η αντιμετώπιση του ζητήματος της ύπαρξης του κρυφού σχολείου στο σχολικό περιβάλλον κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Σε αυτό το άρθρο, τέλος, μπορεί κανείς να βρει και πιο σχετική βιβλιογραφία και αναφορές για τα παραπάνω ζητήματα. Στο (Husbands, Kitson, & Pendry, 2003) προσφέρεται μία σε βάθος περιγραφή και ανάλυση της εκπαιδευτικής μεθόδου της εκμάθησης της Ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε ένα σύστημα διαφορετικό από το ελληνικό.

Οι νέες τεχνολογίες υπό το πρίσμα της χρήσης τους στην εκπαίδευση αποτελούν το κυρίως θέμα στο (Fisher, Dwyer, & Yocam, 1996), ενώ στο (Starr & Milheim, 1996) δίνεται έμφαση στη χρήση του Διαδικτύου ως μέσο για την υποβοήθηση και εμπλουτισμό τη εκπαιδευτικής διαδικασίας στα πρώτα βήματα της ευρείας χρήσης του Διαδικτύου τη δεκαετία του 1990, παρουσιάζοντας τις προοπτικές που έδειχνε τότε η χρήση του στην εκπαίδευση. Πρόσφατα, στο (Martin, Smart, & Yeomans, 2013) εξειδικεύεται η χρήση τεχνολογικών μέσων στην εκμάθηση όχι σε γενικό επίπεδο, αλλά συγκεκριμένα του μαθήματος της Ιστορίας.

Η πιο σχετική εργασία με το παρόν άρθρο παρουσιάζεται στο (Stradling, 2001). Σε αυτό το άρθρο γίνεται αναφορά στα συγκρουσιακά ζητήματα, μολονότι ο συγγραφέας δεν μένει σε αυτό, αλλά κάνει εκτενή αναφορά στη διδασκαλία της Ιστορίας δίνοντας έμφαση στη χρήση των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου.

Στην ίδια εργασία τονίζεται ο τρόπος που μπορεί ένας εκπαιδευτικός να εκμεταλλευτεί τεχνολογικά μέσα για να εμπλουτίσει την εκπαιδευτική διαδικασία και παρουσιάζεται μία σειρά από συγκεκριμένες μελέτες περιπτώσεων με ρεαλιστικά παραδείγματα (και αντιπαραδείγματα) εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Επιπλέον, προτείνει μεθοδολογία και βήματα/οδηγίες για το πώς μπορεί ένας εκπαιδευτικός να προσεγγίσει ζητήματα από το μάθημα της Ιστορίας, ειδικά σε περιπτώσεις που πρόκειται για γεγονότα/ιδέες με συγκρουσιακό άρωμα.

3. Η Προτεινόμενη Προσέγγισή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφέραμε τους κύριους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο θέμα του άρθρου. Εφόσον έχουν γίνει κατανοητοί οι όροι ομαδοσυνεργατική προσέγγιση- μάθηση και συγκρουσιακά θέματα, μπορούμε να προχωρήσουμε στο κύριο μέρος του άρθρου που αφορά την πρότασή μας «Συγκρουσιακά θέματα Ιστορίας μέσα από το Διαδίκτυο: μια ομαδοσυνεργατική προσέγγιση».

Στις μέρες μας είναι εμφανής η εξοικείωση των νέων με το Διαδίκτυο, καθώς και με τα τεχνολογικά μέσα από τα οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτό (tablets laptops κτλ). Το γεγονός αυτό μπορεί να λειτουργήσει θετικά σε μία διδακτική πρόταση, αφού ο διδάσκοντας έχει μεγάλο εύρος πηγών και μέσων προς χρήση. Η δική μας πρόταση αφορά τα συγκρουσιακά θέματα της ιστορίας, όπως αυτό της ύπαρξης του κρυφού σχολείου ή της ύπαρξης και του μεγέθους του Ολοκαυτώματος, για τα οποία έγινε αναφορά στο εισαγωγικό μέρος.

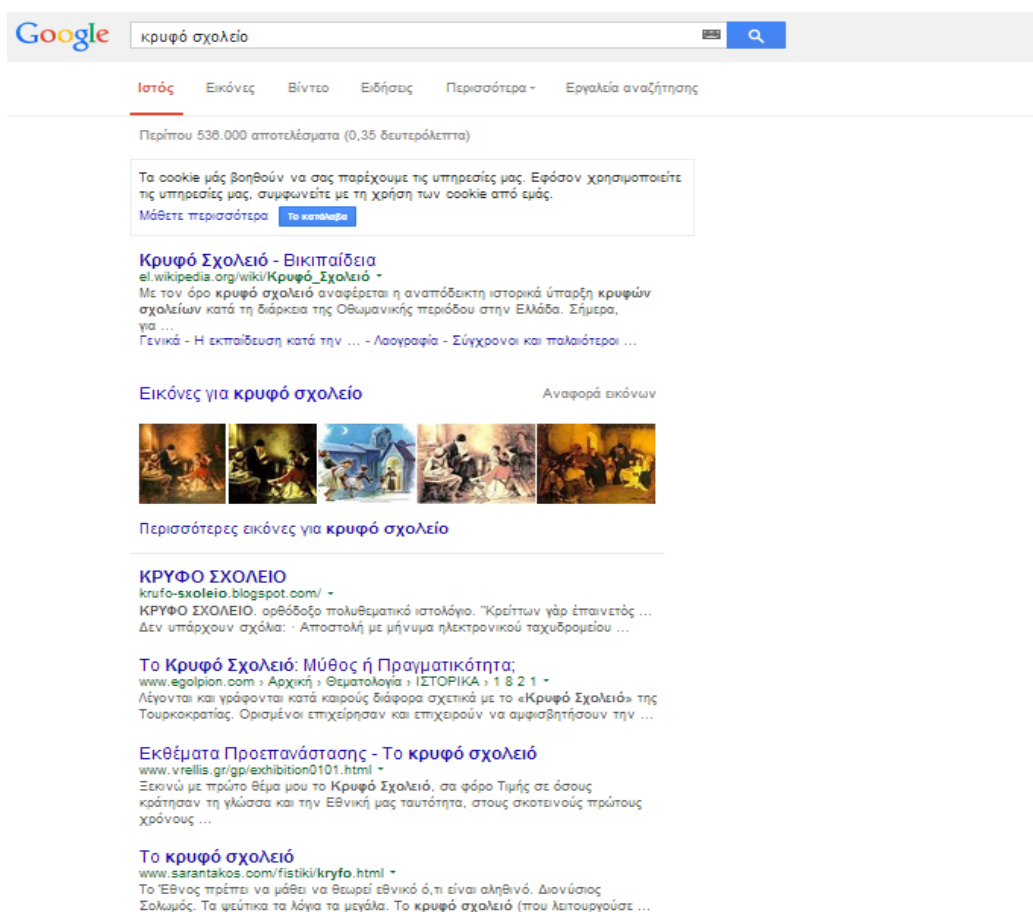
Ας πάρουμε για παράδειγμα το κρυφό σχολείο. Πολλοί είναι οι ιστορικοί που αποδέχονται την ύπαρξή του, επικαλούμενοι πηγές που αναφέρουν την εμπλοκή των Οθωμανών στα ζητήματα της εκπαίδευσης των κατακτημένων Ελλήνων. Από την άλλη πλευρά αντιτίθενται ιστορικοί που υποστηρίζουν ακριβώς το αντίθετο βασιζόμενοι σε τεκμήρια που, σύμφωνα με αυτή τη μεριά των ιστορικών, αποδεικνύουν την ελεύθερη εκπαιδευτική λειτουργία στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας (Μανδρίκας, 1992) (Meselidis, 2010).

Με την παραπάνω διχογνωμία να παρουσιάζεται εκτενώς στην τάξη (βιβλιογραφικές αναφορές για την κάθε μία θέση) θέτουμε στους μαθητές το εξής project: χωρίζουμε τους μαθητές σε δύο «ισοδύναμες» ομάδες και έπειτα, οι μαθητές προχωρούν στην αναζήτηση πηγών μέσα από το Διαδίκτυο παρουσία του εκπαιδευτικού για τη διασφάλιση της χρήσης του, με σκοπό να συγκεντρώσουν τις απαραίτητες πληροφορίες που σχετίζονται με το θέμα της εργασίας τους.

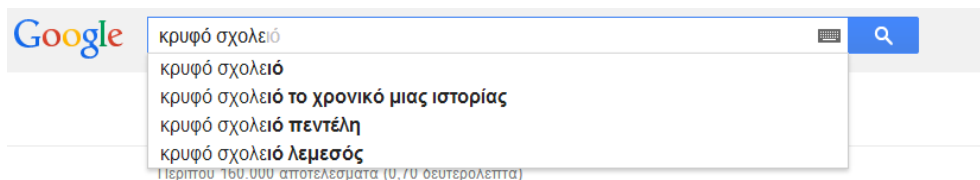
Εφόσον η κάθε ομάδα ολοκληρώσει το πρώτο στάδιο, ακολουθεί το στάδιο της επεξεργασίας των πηγών και η αξιολόγησή τους. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να επεξεργάζονται τις πηγές πληροφόρησης έπειτα από κρίση αυτών των πηγών και να εξάγουν συμπεράσματα. Μόλις ολοκληρωθεί και αυτό το μέρος, οι δύο ομάδες παρουσιάζουν στην τάξη τα ευρήματα από την έρευνά τους και παραθέτουν τα επι-

χειρήματά τους που στηρίζουν την αρχική τους θέση. Μέσα από την παραπάνω διαδικασία οι μαθητές εξοικειώνονται με το διάλογο πάνω σε διαφορετικά θέματα και απόψεις, ενώ μπορούν να προβάλουν τη διαδικασία που ακολούθησαν και τον τρόπο με τον οποίο οδηγήθηκαν στα συμπεράσματά τους.

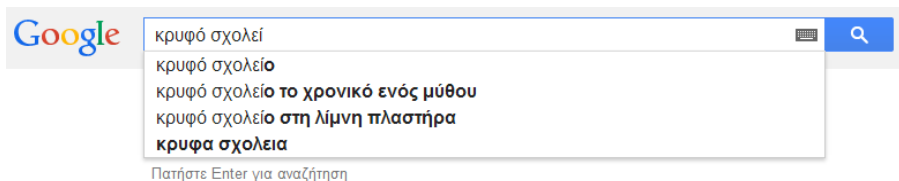
Στην Εικόνα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για την αναζήτηση με την φράση-κλειδί «κρυφό σχολείο». Στην Εικόνα 2 απεικονίζεται το αποτέλεσμα της αυτόματης συμπλήρωσης (auto-complete) κατά την πληκτρολόγηση του ερωτήματος ενώ στην Εικόνα 3 το αποτέλεσμα αλλάζει άρδην ενώ απλά έχει πατηθεί ένα επιπλέον πλήκτρο, γεγονός που τονίζει ότι πρόκειται για ερώτημα με θέμα που έχει αλληλοσυγκρουόμενες «εκδοχές». Τέλος στην Εικόνα 4 τονίζεται το πλήθος των αποτελεσμάτων από το ερώτημα που φαίνεται στην Εικόνα 1.

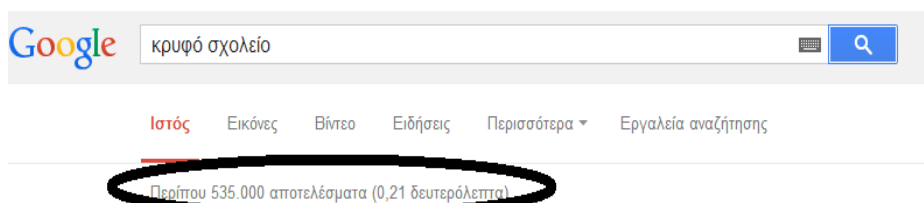
Εικόνα 1. Αποτελέσματα αναζήτησης για την φράση-κλειδί «κρυφό σχολείο» (αναζήτηση στις 25/8/2014).

Εικόνα 2. Αυτόματη συμπλήρωση κατά την πληκτρολόγηση του ερωτήματος.

Εικόνα 3. Αυτόματη συμπλήρωση κατά την πληκτρολόγηση του ερωτήματος, με πληκτρολόγηση ενός επιπλέον συμβόλου (αναζήτηση στις 25/8/2014).

Εικόνα 4. Τονισμένο το πλήθος των αποτελεσμάτων αναζήτησης για την φράση-κλειδί «κρυφό σχολείο» (535000 αποτελέσματα, αναζήτηση στις 25/8/2014).

Με τον τρόπο αυτό παρουσιάζεται στην τάξη ένα θέμα, που μέχρι πρότινος μπορεί να είχε μία μόνο εκδοχή, ως αντιπαραβαλλόμενο από διαφορετικά στοιχεία τα οποία από την κάθε μια σκοπιά έχουν ως στόχο την απόδειξή τους. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι μαθητές μπορούν να αντιληφθούν τη διαφορετική άποψη, να την επεξεργαστούν και αν την κρίνουν ως ορθή να την ενστερνιστούν ή αν την κρίνουν ως μη ορθή να την απορρίψουν.

4. Συμπεράσματα και Μελλοντική Έρευνα

Στην παρούσα εργασία παρουσιάστηκε μία διδακτική προσέγγιση σχετικά με τη διδασκαλία των συγκρουσιακών θεμάτων της Ιστορίας μέσα από το Διαδίκτυο, κάνοντας χρήση της μεθόδου project και της ομαδοσυνεργατικής μάθησης.

Τα προηγούμενα χρόνια η χρήση του Διαδικτύου αποτελούσε άγνωστο εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς, όσο και για τους μαθητές. Η εικόνα αυτή έχει μεταβληθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, όπου το Διαδίκτυο χρησιμοποιείται από τους εκπαιδευτικούς αφενός μεν για προσωπική χρήση και για σχεδιασμό μιας διδακτικής ενότητας

στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, αφετέρου δε από τους μαθητές που θεωρούν το Διαδίκτυο μια εύκολα προσβάσιμη περιοχή αναζήτησης πληροφοριών.

Το Διαδίκτυο, λοιπόν, μπορεί να αποτελέσει την κύρια πηγή πληροφοριών σχετικά με την διδακτική μας πρόταση που αφορούν τα συγκρουσιακά θέματα της Ιστορίας. Όπως περιγράφηκε στο κύριο μέρος του άρθρου, η μέθοδος που ακολουθείται είναι η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση σε συνδυασμό με τη μέθοδο project και τη χρήση του Διαδικτύου από τους μαθητές. Από το σύνολο των αναζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν, φαίνεται ο πλουραλισμός που μπορεί να συναντήσουν στο Διαδίκτυο, καθώς επίσης και η ευκολία με την οποία αλλάζουν τα αποτελέσματα - προτάσεις της αναζήτησης, με συχνά αντικρουόμενα αποτελέσματα.

Η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση της εργασίας παρουσιάζει πολλά θετικά σημεία ως προς την ανταπόκριση των μαθητών απέναντι σε αυτή τη μέθοδο. Όπως τονίστηκε προηγουμένως, η παραπάνω μέθοδος θα μπορούσε να βοηθήσει τους μαθητές στο να λειτουργούν ομαδικά και να είναι δημιουργικοί. Στο τελευταίο συμβάλει και η μέθοδος project, η οποία με τη σειρά της παρακινεί τους μαθητές, ώστε να προωθούν την κριτική τους σκέψη και να συμμετέχουν ενεργά σε όλη τη φάση της δραστηριότητας.

Για μελλοντική εργασία, προτείνεται η χρήση άλλων θεμάτων με συγκρουσιακό χαρακτήρα, όχι μόνο σε σχέση με το μάθημα της Ιστορίας αλλά και σε άλλα στα οποία μπορεί να αναδυθεί κάποιο συγκρουσιακό ζήτημα, όπως τα θρησκευτικά. Επίσης, θα είχε ενδιαφέρον η χρήση και άλλων τεχνολογικών μέσων, πέρα από την αναζήτηση υλικού μέσω μηχανών αναζήτησης, όπως πολυμεσικά μέσα (βίντεο, φωτογραφίες κτλ.). Τέλος, η πειραματική υλοποίηση της προτεινόμενης μεθοδολογίας και απτά αποτελέσματα αυτής μένουν για επόμενη εργασία.

Αναφορές

- Crick, B. (1998). Education for citizenship and the teaching of democracy in schools. Final report, 22 September 1998. Qualifications and Curriculum Authority.
- Dimmock, M., & Hadfield, A. (2008). The Religions of the Book: Christian Perceptions, 1400-1660. Palgrave Macmillan.
- Fisher, C., Dwyer, D., & Yocam, K. (1996). Education & Technology: Reflections on Computing in Classrooms. ERIC.
- Husbands, C., Kitson, A., & Pendry, A. (2003). Understanding history teaching: Teaching and learning about the past in secondary schools. McGraw-Hill International.
- Martin, A., Smart, L., & Yeomans, D. (2013). Information Technology in the Teaching of History: International Perspectives. Routledge.

- Meselidis, S. (2010). Teachers, History Wars and Teaching History Grade 6 in Greece. Στο J. Zajda (Επιμ.), *Globalisation, Ideology and Education Policy Reforms* (σσ. 39-48). Springer.
- Starr, R., & Milheim, W. (1996). Educational Uses of the Internet: An Exploratory Survey. *Educational Technology*, 36(5), σσ. 19-28.
- Stradling, R. (2001). Teaching 20th-century European history (Τόμ. 257). Council of Europe.
- Stradling, R. (2003). *Multiperspectivity in history teaching: a guide for teachers*. Council of Europe Strasbourg.
- Stradling, R., Noctor, M., & Baines, B. (1984). *Teaching Controversial Issues*. Hodder Arnold H&S.
- Wolffe, J. (2004). *Religion in History: Conflict, Conversion and Coexistence*. Manchester University Press.
- Αγγελάκος, Κ. (Επιμ.). (2010). *Πρόσωπα, ιδέες και θέματα στις επιστήμες της αγωγής-Από το μύθο της παιδαγωγικής επάρκειας στην ουσία της παιδαγωγικής σκέψης*. Κέδρος.
- Μανδρίκας, Α. (1992). «Κρυφό σχολειό» Μύθος ή πραγματικότητα. Αθήνα: Καλέντης.
- Τζάμου, Κ. (2007). Το μάθημα της Ιστορίας: διδακτικά εγχειρίδια και αναλυτικά προγράμματα στην Ελλάδα και τη Γαλλία αντίστοιχα - μια συγκριτική προσέγγιση. Στο Φ. Π. Ένωση, & Γ. Χαριτίδου (Επιμ.), *Πρόγραμμα Σπουδών των φιλολογικών μαθημάτων στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και νέα Διδακτικά βιβλία*, Σεμινάριο 34. Ελληνοεκδοτική.
- Τζίφας, Α. (2007). Η "διαθεματικότητα" ως διδακτική πρόταση: οριοθέτηση, ιστορικά στοιχεία, συσχετίσεις, κριτική θεώρηση, ενδεικτικό διδακτικό παράδειγμα. Στο Φ. Π. Ένωση, & Γ. Χαριτίδου (Επιμ.), *Πρόγραμμα Σπουδών των φιλολογικών μαθημάτων στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και νέα Διδακτικά βιβλία*, Σεμινάριο 34. Ελληνοεκδοτική.

Abstract

This article's topic concerns with two key sectors of education. At first, it concerns the teaching of controversial issues in History with a collaborative approach and secondly the combination of teaching with new technologies, especially the use of Internet by the students. The "project" method will be used in the teaching part, where students are divided into groups which shall research web sources supporting their argument ("krifo scholio" or "secret school": myth or fact), combined with the search of bibliographic sources that are necessary for the documentation of the hypothesis of each group.

Keywords: collaborative learning, new technologies, controversial issues.